

Postanowienie z dnia 4 lutego 2011 r.

II UZP 1/11

Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zastosować sankcję określoną w art. 34 ust. 1 w związku z art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.) wobec płatnika zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 osób tylko wówczas, gdy nieprawidłowo ustalił on tę liczbę ubezpieczonych (nieprawidłowo zastosował art. 28 ust. 3 tej ustawy).

Przewodniczący SSN Halina Kiryło (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 lutego 2011 r. sprawy z wniosku „T.” Małgorzata O. - w S.K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o składki, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem zawartym w protokole Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 7 grudnia 2010 r. [...]

„1. Czy przepisy art. 34 ust. 3 w zw. z art. 34 ust.1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j.: Dz.U.Nr 167 z 2009 r., poz.1322 ze zm.) posługując się pojęciem „danych” lub „nieprawdziwych danych” odnoszą się również do błędnie ustalonej - przez płatnika składek - stopy procentowej ?

2. Czy w odniesieniu do art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez „nieprawidłowe określenie grupy działalności” można uznać nie tylko podanie stopy procentowej spoza zakresu określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r., w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków (Dz.U. Nr 200 z 2002 r., poz. 1692 ze zm.)?

3. Czy przesłanką wydania decyzji w przedmiocie wymierzenia płatnikowi składek sankcji w postaci stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych jest wina płatnika, a jeśli tak - czy konieczna jest w tym względzie jedynie umyślność ?”

o d m ó w i ł podjęcia uchwały.

U z a s a d n i e

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 § 1 k.p.c. zagadnienie prawne powstało w następującym stanie faktycznym. Decyzją z dnia 25 sierpnia 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w B. - wskazując jako podstawę prawną przepisy art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.) podwyższył o 50 procent stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek Małgorzatę O., prowadzącą przedsiębiorstwo „T.” w S.K. w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010 r. Powyższa decyzja nie została zaskarżona przez płatnika składek. Natomiast pismem z dnia 31 sierpnia 2009 r. Małgorzata O. zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. o wydanie interpretacji w sprawie ustalenia nowej stopy procentowej składki wypadkowej zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Wnioskodawczyni zatrudnia dwóch pracowników i z tego tytułu zobligowana jest do odprowadzania składki na ubezpieczenie wypadkowe, której prawidłowa stopa procentowa wynosi 1,67%. Małgorzata O. od roku 2000 korzysta z usług profesjonalnego biura rachunkowego prowadzonego przez Janinę M., które zapewnia jej stałą obsługę w zakresie między innymi przygotowywania deklaracji oraz naliczania składek na ubezpieczenia społeczne. W kwietniu i maju 2009 r. ustalona w dokumentach ubezpieczeniowych stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe była prawidłowa. Określona została ona bowiem na 1,67 %. Z kolei w czerwcu i lipcu 2009 r. w wyniku aktualizacji programu płacowego „AGA” doszło do „przeimportowania” do programu „Płatnik” stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe w nieprawidłowej wysokości i określono ją z tej przyczyny błędnie jako 1,47 %.

Decyzją z dnia 28 września 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w B. uznał za nieprawidłowe stanowisko wnioskodawczyni w sprawie interpretacji dotyczącej zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Organ rentowy wskazał, że Małgorzata O., prowadząca przedsiębiorstwo „T.” w S.K., zgłaszająca do ubezpieczenia wypadkowego dwie osoby podała w deklaracji rozliczeniowej nieprawidłową, zaniżoną stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe - niższą aniżeli 50 % najwyższej stopy procentowej ustalonej za dany rok składkowy. W ocenie organu rentowego wykazanie błędnej stopy procentowej nastąpiło w wyniku niewłaściwego ustalenia grupy działalności. Okoliczność ta legła u podstaw decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. z dnia 25 sierpnia 2009 r. o zastosowaniu stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych.

Małgorzata O. wniosła odwołanie od decyzji z dnia 28 września 2009 r., domagając się jej zmiany i ustalenia, że wadliwe określenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe nie wynikało z błędnego ustalenia grupy działalności, ale z nieprawidłowości powstałych na etapie „importowania” danych do programu „Płatnik”. W jej ocenie organ rentowy nie zbadał rzeczywistej przyczyny zaniżenia stopy procentowej odwołując się jedynie do przepisów ustawowych. Prawidłowe określenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe za poprzednie miesiące, tj. kwiecień i maj 2009 r., jednoznacznie wykluczało fakt zamierzonego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez płatnika. Zaniżenie zaś stopy procentowej składki nie było spowodowane nieprawdziwymi danymi. W dniu 10 października 2009 r. płatnik składek dokonał korekty dokumentów rozliczeniowych naliczając składki na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości ustalonej w drodze decyzji z dnia 25 sierpnia 2009 r., tj. w wysokości 2,51 % (stanowiącej podwyższoną o 50 procent składkę na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010 r., a wynoszącą 1,67 %).

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 18 marca 2010 r. zmienił zaskarżoną decyzję i uznał za prawidłowe stanowisko Małgorzaty O. prowadzącej przedsiębiorstwo „T.” w S.K. zawarte we wniosku złożonym w dniu 2 września 2009 r. w sprawie interpretacji dotyczącej zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że przepisy art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stanowią

swoistą sankcję wobec płatnika składek za podanie przez niego nieprawdziwych danych lub za nieprzekazanie wymaganych danych, o których stanowi art. 31 tej ustawy. Warunkiem zastosowania tej sankcji jest jednak, by zachowanie płatnika doprowadziło do zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. W takiej sytuacji ZUS ustala stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej, która zostałaby ustalona na podstawie prawidłowych danych. Sankcją jest zatem konieczność poniesienia przez płatnika składek dodatkowej opłaty w wysokości 50 % ponad normę, którą opłacałby przy podaniu prawidłowych danych. Dodatkowo płatnik zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę. W orzecznictwie i doktrynie podkreśla się przy tym, że jedynie zawinione zachowanie płatnika kwalifikuje się do subsumcji niniejszego przepisu. Świadczy o tym nie tylko sam przepis stwierdzający konieczność opłaty odsetek jedynie za zwłokę, ale także przepis art. 219 k.k., który statuuje umyślny czyn zabroniony polegający na niedopełnieniu obowiązków związanych z ubezpieczeniami społecznymi. Uznaje się tym samym, że jeżeli płatnik przekazał obiektywnie nieprawdziwe dane będąc przekonanym o ich zgodności z rzeczywistością, odpada podstawa naliczenia mu stopy procentowej składki za cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Taka sytuacja wystąpiła na gruncie rozpatrywanej sprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że skutek w postaci zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe z 1,67 % do 1,47 % nie był konsekwencją umyślnego działania Małgorzaty O. Nieprawidłowości w wysokości stopy procentowej składek wynikały z przyczyn obiektywnych, a mianowicie automatycznego „przeimportowania” do programu „Płatnik” stopy procentowej w zaniżonej wysokości wskutek aktualizacji programu płatniczego „AGA”.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, domagając się jego zmiany i oddalenia odwołania lub przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie prawa materialnego, tj. art. 22 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 28 ust. 1 i art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków pracy i chorób zawodowych. W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że poprzez nieprawidłowe ustalenie grupy działalności, o którym mowa w art. 34 ust. 3 powołanej ustawy, należy uzna-

wać nie tylko podanie stopy procentowej obowiązującej dla innej grupy działalności niż właściwa dla danego płatnika, ale również podanie stopy procentowej spoza zakresu określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków (Dz.U. Nr 200, poz. 1692 ze zm.). W takiej sytuacji wskazanie błędnej stopy procentowej oznacza, że nie nastąpiło prawidłowe ustalenie grupy działalności. Podanie przez przedsiębiorcę zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych w deklaracji rozliczeniowej nieprawidłowej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe (niższej niż 50 % najwyższej stopy procentowej ustalonej na dany rok składkowy) jest przyczyną zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, a w konsekwencji ustalenia w drodze decyzji stopy procentowej składki na dany rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej składki ustalonej w sposób prawidłowy.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku przy rozpoznawaniu apelacji pozwanego organu rentowego uznał, że powstały zagadnienia prawne budzące poważne wątpliwości i w trybie art. 390 k.p.c. przedstawił je do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Odnosnie do pierwszego i drugiego z postawionych pytań Sąd Apelacyjny cytował art. 34 ust. 1 ustawy, z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.), zgodnie z którym jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustala w drodze decyzji stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych; płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę. Regulacje zawarte w powyższym artykule - jak stanowią to przepisy art. 34 ust. 3 ustawy - stosuje się odpowiednio do płatników składek, o których mowa w art. 28 ust. 1 i art. 33 tego aktu, którzy nieprawidłowo ustalili liczbę ubezpieczonych lub grupę działalności.

Zdaniem Sądu drugiej instancji przepisy artykułu 34 ust. 3 w związku z art. 34 ust. 1 powołanej ustawy posługując się pojęciem „danych” lub „nieprawdziwych danych” odnoszą się również do błędnie ustalonej - przez płatnika składek - stopy procentowej. Za przyjęciem takiej tezy przemawia to, że zgodnie z przepisami art. 34

ust. 3 ustawy do płatników wymienionych w tych przepisach stosuje się jedynie odpowiednio (czyli z uwzględnieniem ich modyfikacji) regulacje, o których mowa w art. 34 ust. 1. Zauważyć należy, iż przepisy art. 29 powołanej ustawy, zgodnie z którymi płatnik składek należy do grupy działalności ustalonej dla jego rodzaju działalności według PKD ujętego w rejestrze REGON w dniu 31 grudnia poprzedniego roku, dotyczą wyłącznie płatników zgłaszających co najmniej 10 ubezpieczonych. Jak wskazano w doktrynie prawa, ograniczenie to wynika z faktu, że przy ustalaniu zryczałtowanej stopy procentowej składki dla płatników zgłaszających nie więcej niż 9 ubezpieczonych ustawa nakazuje w pierwszej kolejności wyznaczyć najwyższą stopę procentową ustaloną na dany rok składkowy dla wszystkich grup działalności, a następnie jako właściwą stopę procentową przyjąć 50 % tej najwyższej (art. 28 ust. 1). Oznacza to, że grupa działalności takiego płatnika (zgłaszającego nie więcej niż 9 ubezpieczonych) nie ma znaczenia i nie ma potrzeby jej ustalania. Ze wskazanych przyczyn zasadnym wydaje się pogląd, że podanie przez takich płatników błędnie ustalonej stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe jest tożsame z „nieprawidłowym określeniem grupy działalności” w rozumieniu - odpowiednio stosowanych - przepisów art. 34 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Słuszność powyższego stanowiska potwierdzać zdaje się regulacja zawarta w art. 28 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którą stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych wynosi 50 % najwyższej stopy procentowej ustalonej na dany rok składkowy dla grup działalności, stosownie do zasad określonych w art. 30. Korespondują z tymi przepisami regulacje zawarte w § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków i w jego załączniku nr 2. Nadto wobec powyższych płatników trudno byłoby zastosować przepisy art. 31 wskazanej ustawy, albowiem dotyczą one płatników wskazanych w regulacjach art. 28 ust. 2 tego aktu, co wynika wprost z treści tych przepisów.

Okoliczność, że unormowania te dotyczą jedynie tych płatników spośród wymienionych przez przepisy art. 28 ust. 2, którym ZUS nie ustalił kategorii ryzyka z uwagi na brak obowiązku przekazania informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6, przez trzy kolejne, ostatnie lata kalendarzowe (art. 33 ust. 1) oraz płatników wskaza-

nych wyżej, którzy nadto nie otrzymali zaświadczenia o wpisie do rejestru REGON zawierającego informację o rodzaju działalności według PKD (art. 33 ust. 2), dowodzi trafności tezy, iż stopa procentowa wskazuje grupę działalności także i wobec płatników zgłaszających więcej niż 9 ubezpieczonych, o których mowa w przepisach art. 33 ust. 1 i 2. W odniesieniu do tych płatników ustawodawca poczynił zaś zastrzeżenie w art. 28 ust. 2, odsyłając do przepisów art. 33 wskazanej ustawy, które wskazują na odmienne regulacje w tym względzie.

W razie uznania za słuszne powyższych poglądów prawnych, zdaniem Sądu Apelacyjnego uprawnione jest stwierdzenie, że w odniesieniu do art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych za „nieprawidłowe określenie grupy działalności” można uznać nie tylko podanie stopy procentowej obowiązującej dla innej grupy działalności niż właściwa dla danego płatnika, ale również podanie stopy procentowej spoza zakresu określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków. Pogląd taki wydaje się trafny w odniesieniu do płatników wskazanych w przepisach art. 28 ust. 1 wskazanej ustawy. Zgodnie z regulacjami zawartymi w załączniku nr 2 do powołanego wyżej rozporządzenia w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie, najwyższa stopa procentowa ustalona na dany rok składkowy dla grup działalności właściwa dla obliczenia składek wynosiła 3,33 %. Połowa tej wartości stanowiła zatem stopę procentową składek płatnika, o którym mowa w art. 28 ust. 1 powyższej ustawy. W załączniku nr 2 nie ma grupy, dla której stopa procentowa wynosi 2,94 % (dwukrotność błędnie wskazanej przez płatnika stopy 1,47 % za czerwiec i lipiec 2009 r.). W konsekwencji, podanie przez płatnika składek jako stopy procentowej składek 1,47 % zamiast 1,67 % stopy procentowej (stanowiącej połowę najwyższej stopy procentowej) oznacza także podanie błędnej grupy działalności.

Sąd drugiej instancji przyznał jednak, że możliwe wydaje się również przyjęcie stanowiska odmiennego, w myśl którego przepisy art. 34 ust. 3 w związku z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych posługując się pojęciem „danych” lub „nieprawdziwych danych” nie odnoszą się do błędnie ustalonej - przez płatnika składek - stopy procentowej. Zgodnie z takim poglądem prawnym wykluczone jest rów-

niez przyjęcie, że w odniesieniu do art. 34 ust. 3 powołanej ustawy poprzez „nieprawidłowe określenie grupy działalności” nie można uznać podania stopy procentowej obowiązującej dla innej grupy działalności, niż właściwa dla danego płatnika, jak i podania stopy procentowej spoza zakresu określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków. Według zwolenników tej koncepcji z treści art. 34 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wynika, że możliwość zastosowania wskazanej w tym przepisie sankcji zachodzi jedynie wówczas, gdy płatnik podaje nieprawdziwe informacje, które dopiero prowadzą do zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. Potwierdza taką wykładnię rozróżnienie przez ustawodawcę nieprzekazania danych lub przekazania nieprawdziwych danych od kwestii ustalania stopy procentowej. Odnośnie do nieprzekazania danych lub przekazania nieprawdziwych danych występuje wszakże w przepisach art. 34 ust. 1 wskazanej ustawy odesłanie od regulacji art. 31 tej ustawy, niedotyczących stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe. Dodatkowe wątpliwości w powyższym zakresie wprowadza odesłanie poczynione przez ustawodawcę w art. 28 ust. 1 powołanej ustawy do przepisów art. 30 tej ustawy, które zdaje się wskazywać, że pojęcie podania błędnej grupy działalności nie jest tożsame z nieprawidłowym podaniem stopy procentowej składki. Wspierać taką wykładnię może również dyrektywa ścisłego interpretowania przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz okoliczność, że przepisy art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych mają charakter restrykcyjny, co tym bardziej oznacza, że nie mogą one być interpretowane rozszerzająco.

Ostatnim zagadnieniem budzącym zdaniem Sądu Apelacyjnego poważne wątpliwości interpretacyjne jest kwestia, czy przesłanką wydania decyzji w przedmiocie wymierzenia płatnikowi składek sankcji w postaci ustalenia stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych jest wina płatnika, a jeśli tak- czy konieczna jest w tym względzie jedynie umyślność. Według Sądu drugiej instancji możliwe jest przyjęcie w tym względzie stanowiska, że przepisy art. 34 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych nie wymagają jakie-

gokolwiek zawinienia ze strony płatnika składek w przekazaniu organowi rentowemu nieprawdziwych informacji na temat liczby ubezpieczonych i grupy działalności.

Przesłanką do wymierzenia płatnikom składek, o których mowa w art. 34 ust. 3 powołanej ustawy przez jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych, jest wszak wyłącznie albo nieprzedstawienie danych na temat liczby ubezpieczonych lub grupy działalności albo przedstawienie nieprawdziwych (niezgodnych ze stanem faktycznym) danych w powyższym zakresie. Nie ma w powołanych przepisach żadnej regulacji w przedmiocie ustalania winy jako dodatkowej przesłanki wymierzenia płatnikom składek sankcji przewidzianej w tych unormowaniach.

Sąd Apelacyjny przyznał, że znany jest mu pogląd wyrażony w doktrynie prawa, zgodnie z którym jedynie zawinione - umyślne - zachowanie płatnika kwalifikuje się do subsumcji przepisu art. 34 ust. 3 w związku z ust. 1 ustawy wypadkowej, oparty między innymi na stwierdzeniu, iż za przyjęciem takiej tezy przemawia nie tylko brzmienie przepisu stanowiącego o konieczności opłaty odsetek jedynie za zwłokę, ale także norma karnoprawna zawarta w art. 219 k.k., który to statuuje umyślny czyn zabroniony polegający na niedopełnieniu obowiązków związanych z ubezpieczeniami społecznymi. W ocenie Sądu drugiej instancji zawodne jest jednak odwołanie się do przepisów art. 219 k.k., jako że dotyczą one wyłącznie przestępstwa umyślnego, polegającego na naruszeniu przepisów prawa o ubezpieczeniach społecznych, poprzez niezgłoszenie nawet za zgodą zainteresowanego wymaganych danych albo zgłoszenie nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń, albo ich wysokość. Tymczasem czyn polegający na niezgłoszeniu przez płatnika składek albo osobę zobowiązaną do działania w jego imieniu wymaganych ustawą danych lub zgłoszeniu nieprawdziwych danych może stanowić wykroczenie, o jakim mowa w przepisach art. 98 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, które to wykroczenie może być popełnione umyślnie albo nieumyślnie.

Z drugiej strony możliwe jest stwierdzenie, że przepisy art. 34 ust. 3 w związku z ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych dotyczą wyłącznie sytuacji, które wypełniałyby hipotezę i dyspozycję przepisów art. 219 k.k., bądź art. 98 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i że także i w tym wypadku konieczne jest ustalenie, że płatnik ponosi winę w nieprzekazaniu danych dotyczących liczby ubezpieczonych lub grupy działal-

ności oraz przekazaniu nieprawdziwych w tym względzie danych prowadzącym do zaniżenia stopy procentowej.

Zasadność poglądu, że konieczne byłoby stwierdzenie umyślności takiego zaniechania lub działania płatnika potwierdzać mogłaby okoliczność, że przepisy art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stanowią swoistą sankcję wobec płatnika składek za podanie przez niego nieprawdziwych danych lub za nieprzekazanie wymaganych danych, o których stanowi przepis art. 31 tej ustawy, prowadzące do zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. W razie przyjęcia powyższej tezy cel zastosowania sankcji z art. 34 ust. 3 w związku z ust. 1 tego artykułu nie wydałby się istnieć w sytuacji, gdy nieprzedstawienie wymaganych danych lub przekazanie nieprawdziwych danych, o których mowa w przepisie, nastąpiło w sytuacjach od płatnika niezależnych, na które nie miał on wpływu i które nie wynikały z niezachowania przez niego należytej staranności.

Dodatkowym argumentem na poparcie stanowiska, zgodnie z którym do wydania decyzji w przedmiocie ustalenia stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150 % stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych konieczne jest stwierdzenie, że płatnik ponosi winę w tym zakresie, byłoby - według Sądu drugiej instancji - odwołanie się do judykatury Sądu Najwyższego dotyczącej przepisów art. 24 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych o opłacie dodatkowej od nieuiszczonych w terminie składek na ubezpieczenia społeczne. W myśl tychże poglądów opłata dodatkowa stanowi sankcję za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązku opłacania składek i ma sens wówczas, gdy - przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności - można oczekiwać, że spełni ona lub może spełnić założony, dyscyplinujący cel. To zaś zależy przede wszystkim od przyczyn nieopłacenia składek lub opłacenia ich w zaniżonej wysokości, które mogą być zależne lub niezależne od płatnika, zawinione przez niego lub niezawinione.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 390 §1 k. p. c. przyznaje sądowi rozpoznającemu sprawę w drugiej instancji, w wypadku powstania zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, możliwość przedstawienia tego zagadnienia do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Instytucja ta, prowadząca do związania sądów niższej instancji w da-

nej sprawie poglądem Sądu Najwyższego, zawartym w uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sędziego tylko Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) i reguły samodzielnego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd właściwy. Ze względu na tę wyjątkowość, przesłanka stosowania art. 390 § 1 k.p.c. powinna być wykładana ściśle. Zagadnienie prawne, stanowiące przedmiot pytania sądu drugiej instancji, musi zatem odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1. być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2. być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3. pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą tak, by udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie ułatwiło sądowi odwoławczemu podjęcie decyzji jurysdykcyjnej co do istoty sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., III CZP 35/98, LEX nr 519292; z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03, LEX nr 109444; z dnia 25 czerwca 2008 r., III CZP 49/08, LEX nr 437197; z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 10/09, LEX nr 496383; z dnia 9 lipca 2009 r., III CZP 38/09, LEX nr 518116, z dnia 12 sierpnia 2009 r., II PZP 8/09, LEX nr 529760 i z dnia 22 października 2009 r., III CZP 75/09, LEX nr 532090) i 4. dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście poważne wątpliwości, gdyż użycie przez ustawodawcę przymiotnika kwalifikującego oznacza, że w razie powstania wątpliwości pierwszego stopnia, tj. zwykłych, sąd drugiej instancji obowiązany jest rozwiązać je we własnym zakresie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2005 r., III CZP 68/05, LEX nr 175457). Z jednej strony, przedstawione w opisanym trybie zagadnienie prawne nie może mieć charakteru teoretycznego, oderwanego od okoliczności rozpoznawanej sprawy tak, by odpowiedź na nie była zbędna dla rozstrzygnięcia sporu, gdyż rozważanie problemów natury teoretycznej jest domeną nauki prawa (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2008 r., III CZP 42/08, LEX nr 420375 i z dnia 22 maja 2009 r., III CZP 23/09, LEX nr 508838). Musi zatem istnieć związek przyczynowy pomiędzy zadaniem przez sąd drugiej instancji pytaniem prawnym, a podjęciem

decyzji w sprawie, w której powstały poważne wątpliwości (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997 nr 1, poz. 9; z dnia 13 kwietnia 2000 r., III CZP 39/99, LEX nr 51656; z dnia 9 czerwca 2005 r., III CZP 31/05, LEX nr 180857 i uchwała z dnia 23 września 2004 r., III CZP 48/04, OSNC 2005 nr 9, poz. 153). Z drugiej jednak strony, instytucja zagadnień prawnych służy rozstrzygnięciu wątpliwości o charakterze jurydycznym, a nie wspieraniu sądu orzekającego w dokonywaniu ustaleń. Nie wszystkie też wątpliwości prawne usprawiedliwiają podejmowanie uchwały na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., lecz tylko takie, które kształtują podstawę prawną rozstrzygnięcia, a zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu nie może sprowadzać się do pytania o sam sposób rozwiązania konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., II CZP 163/06, LEX nr 260397; z dnia 10 maja 2007 r., II UZP 1/10, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 49; z dnia 9 kwietnia 2008 r., II PZP 5/08, OSNP 2009 nr 15-16, poz. 203 i z dnia 5 listopada 2009r., II PZP 11/09, LEX nr 551886).

Sformułowane przez Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku zagadnienie prawne nie odpowiada powyższym wymaganiom. Warto zatem przypomnieć, że zagadnienie to zostało przedstawione w sprawie zainicjowanej odwołaniem płatnika składek Małgorzaty O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. z dnia 28 września 2009 r. wydanej po rozpatrzeniu jej wniosku o pisemną interpretację przepisów regulujących obowiązki naliczania i opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe. Podstawę wystąpienia z tej treści wnioskiem stanowi art. 10 i art. 10a ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447). Zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 3 oraz 5 tej ustawy przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wnioski o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie. Wniosek o wydanie interpretacji może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych. Przedsiębiorca we wniosku o wydanie interpretacji jest obowiązany przedstawić także stan faktyczny lub zdarzenie przyszłe oraz własne stanowisko w sprawie. Udzielenie interpretacji następuje w drodze decyzji, od której przysługuje odwołanie. Interpretacja zawiera wskazanie prawidłowego stanowiska w sprawie wraz z uzasadnieniem prawnym oraz pouczeniem o prawie wniesienia środka zaskarżenia. Sto-

sownie zaś do art. 10a ustawy z 2 lipca 2004 r. interpretację wydaje się bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania przez organ administracji publicznej lub państwową jednostkę organizacyjną kompletnego i opłaconego wniosku. Interpretacja nie jest wiążąca dla przedsiębiorcy, jednakże przedsiębiorca nie może być obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami administracyjnymi, finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji. Jest ona natomiast wiążąca dla organów administracji publicznej lub państwowych jednostek organizacyjnych właściwych dla przedsiębiorcy i może zostać zmieniona wyłącznie w drodze wznowienia postępowania. Zasady i tryb udzielania interpretacji przepisów prawa podatkowego reguluje ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.).

Prawo do wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem przysługuje zatem nie każdemu podmiotowi zobowiązanemu do realizacji wymienionych w przepisie danin, lecz jedynie przedsiębiorcy, czyli w myśl art. 4 powołanej ustawy - osobie fizycznej, osobie prawnej i jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, a która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą, a nadto wspólnikom spółek cywilnych w zakresie wykonywania przez nich działalności gospodarczej. Zobowiązanymi do wydania pisemnej interpretacji przepisów są zaś właściwe organy administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej uprawnione do poboru tychże danin, przy czym w grę wchodzi organy pierwszej instancji (L. Etel: Interpretacja przepisów prawa daninowego w świetle ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i ustawy - Ordynacja podatkowa, PUG 2009 nr 11, s. 21). Przedmiotem interpretacji są przepisy dotyczące danin publicznych, do których nie mają zastosowania unormowania Ordynacji podatkowej, gdyż te ostatnie podlegają interpretacji w trybie uregulowań tego właśnie aktu. Z zestawienia treści art. 10 ust. 1 oraz art. 10a ust. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wynika przy tym, że jeśli wniosek o interpretację odnosi się do należności, do których ma zastosowanie Ordynacja podatkowa, jest on rozpatrywany na podstawie przepisów tegoż aktu, natomiast - *a contrario* - jeśli dotyczy on innych danin, wówczas podlega rozpoznaniu według przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Rzecz w tym, że unormowania tejże ustawy nie zawierają żadnych wskazówek, według jakich przepisów należy prowadzić postępowanie zapoczątkowane tego rodzaju wnioskiem. W doktrynie przyjmuje się, że są to uregulowania Kodeksu postępowania administracyjnego (A. Kaźmierczak, Kolejne nowelizacje ustawy

o swobodzie działalności gospodarczej, PUG 2009 nr 10, s. 19). W przypadku wniosków o interpretację przepisów z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych nie można jednak zapominać o przewidzianym w art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585) trybie zaskarżania do sądu ubezpieczeń społecznych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zapadłych w indywidualnych sprawach z tego zakresu.

Odnosnie do samego wniosku o interpretację przepisów, to powinien on dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzeń przyszłych i zawierać przedstawienie owego stanu faktycznego oraz stanowisko wnioskodawcy w kwestii prawnej wymagającej interpretacji. Zapadła w wyniku rozpoznania wniosku decyzja właściwego organu musi z kolei zawierać wskazanie prawidłowego stanowiska w tym zakresie i jego uzasadnienie. Zakres i przedmiot sprawy o udzielenie pisemnej interpretacji przepisów prawa konstytuuje zatem treść wniosku wszczynającego postępowanie, a rolą organu prowadzącego to postępowanie jest ocena stanowiska strony w spornej kwestii, nie zaś przedstawianie poglądów i wykładni przepisów odnoszących się do różnych sytuacji faktycznych. Istotą tegoż postępowania jest wszak uzyskanie przez stronę wyjaśnienia treści przepisów prawa i ich zastosowania w odniesieniu do indywidualnej sytuacji wskazanej we wniosku. Organ wydający decyzję nie może więc ingerować w stan faktyczny opisany we wniosku, podważać go, uzupełniać czy zmieniać w oparciu o inne źródła lub wiedzę znaną mu z urzędu (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 16 lipca 2009r., II SAB/Go 8/09, LEX nr 523446).

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczynie Małgorzata O. występując z wnioskiem o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawa opisała stan faktyczny polegający na zapłaceniu przez nią - jako płatnika zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego dwóch pracowników i rozliczającego się z tego tytułu z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych za pośrednictwem biura rachunkowego - składek na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości zaniżonej na skutek błędu zaistniałego przy „przeimportowaniu” danych w trakcie aktualizacji programu komputerowego. W tak określonym stanie faktycznym wnioskodawczynie sformułowała pytanie: „czy w przypadku błędu programowego, błędu biura rachunkowego, tj. błędu ludzkiego, ma zastosowanie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.), powodujący zawyżenie o 50% stopy procentowej składki na ubezpie-

czenie wypadkowe od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010 r.” Jednocześnie przedstawiła one swoje stanowisko w tej kwestii sugerując, że przepis ten ma zastosowanie, jeżeli są przekazywane nieprawdziwe dane, a więc np. podana jest nieprawdziwa liczba ubezpieczonych lub grupa działalności, natomiast nie obejmuje przypadków zwykłych błędów ludzkich. Decyzją z dnia 28 września 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w B. uznał za niewłaściwe stanowisko wnioskodawczyni, a w uzasadnieniu stwierdził, iż za nieprawidłowe ustalenie grupy działalności w rozumieniu art. 34 ust. 3 ustawy należy uznać nie tylko podanie stopy procentowej składki obowiązującej dla innej grupy działalności niż właściwa dla danego płatnika, ale również podanie stopy procentowej spoza zakresu określonego w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków.

Sprecyzowany przez płatnika wniosek o pisemną interpretację przepisów prawa powinien determinować treść zapadłej w wyniku jego rozpoznania decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i razem z tą decyzją oraz odwołaniem od niej określać granice kognicji sądów rozpoznających sprawę. Sformułowane przez Sąd Apelacyjny zagadnienie prawne nie powinno zaś wykraczać poza te granice jak i poza zakres stanu faktycznego, jaki został opisany w przedmiotowym wniosku. Tymczasem uzasadnienie zaskarżonej decyzji odbiega od zawartego we wniosku płatnika opisu zdarzeń i treści postawionego pytania o wykładnię przepisów, a przedstawione Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne przekracza zakreślone tymże wnioskiem granice kognicji Sądów rozpoznających sprawę.

Godzi się zauważyć, że art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm., zwanej dalej „ustawą”) kreuje dwie kategorie płatników składek : 1) płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych i 2) płatników zgłaszających do tegoż ubezpieczenia co najmniej 10 ubezpieczonych. Dokonując takiego podziału ustawodawca posłużył się zatem kryterium liczby ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego, które to kryterium doprecyzował w ust. 3 i 4 powołanego artykułu. Dla każdej z wymienionych kategorii płatników określono odmienne zasady ustalania stopy procentowej składki i inny tryb postępowania w tym zakresie. W przypadku płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż

9 ubezpieczonych stopa procentowa składki jest zryczałtowana. Wynosi ona dla każdego płatnika z tej kategorii, niezależnie od grupy działalności, do jakiej został zaliczony, 50% najwyższej stopy procentowej ustalonej na dany rok składkowy dla grup działalności zgodnie z zasadami określonymi w art. 30 ustawy. Do płatników tych nie ma zastosowania art. 29 powołanego aktu, wskazujący podstawę klasyfikowania grup działalności (PKD) i sposób ich kodowania (REGON) oraz art. 31 ust. 3 i 6, dotyczący danych, do jakich przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązany jest płatnik.

W odniesieniu do drugiej kategorii płatników (zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych) sytuacja jest bardziej złożona. Zasadą jest, że opłacają oni składkę według ustalonej (w myśl art. 28 ust.1 i art. 32 ustawy) przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i podawanej do wiadomości płatnika indywidualizowanej stopy procentowej. Stanowi ona iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe właściwej dla grupy działalności, do której należy płatnik (ustalanej -zgodnie z art. 30 ustawy oraz § 4 i załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków - według przypisanej dla każdej z grup działalności kategorii ryzyka określonego wskaźnikami częstości poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem, poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich, stwierdzonych chorób zawodowych i zatrudnionych w warunkach zagrożenia) i wskaźnika korygującego ustalanego dla danego płatnika stosownie do zasad określonych w art. 31 ustawy i § 5 - § 8 rozporządzenia, czyli według właściwej dla płatnika kategorii ryzyka mierzonej wskaźnikami częstości poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem, poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich oraz zatrudnionych w warunkach zagrożenia. W myśl art. 29 oraz art. 31 ust. 3 i 6 ustawy płatnicy należący do omawianej kategorii zobowiązani są zatem do przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych danych służących do ustalenia kategorii ryzyka dla swojej grupy działalności (takich jak rodzaj działalności według PKD ujęty w rejestrze REGON) oraz wskaźnika korygującego (liczba osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego oraz liczba poszkodowanych w wypadkach ogółem, poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych i ciężkich oraz zatrudnionych w warunkach zagrożenia). Do nich też ma zastosowanie regulacja art. 34 ust. 1 ustawy. Zgodnie z zawartą w

tym przepisie normą prawną, nieprzekazanie przez tychże płatników danych lub przekazanie nieprawdziwych danych, o jakich mowa w art. 31 i spowodowanie wskutek tego zaniżenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe implikuje obligatoryjne ustalenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych stopy procentowej składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej określonej na podstawie prawidłowych danych, a nadto obowiązek zapłaty zaległych składek wraz z odsetkami.

Nieco odmiennie rzecz się ma z płatnikami zgłaszającymi do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych, którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ustalił kategorii ryzyka z uwagi na brak obowiązku przekazywania informacji, o jakich mowa w art. 31 ust. 6 w związku z ust. 3 ustawy, przez trzy kolejne, ostatnie lata kalendarzowe lub którzy w ogóle nie podlegają wpisowi do rejestru REGON. Zgodnie z art. 33 ust. 1, 2 i 3 ustawy w pierwszym z wymienionych przypadków stopa procentowa składki jest zróżnicowana o tyle, że odpowiada stopie procentowej składki określonej dla grupy działalności, do której należy płatnik, nie podlega jednak weryfikacji z zastosowaniem wskaźnika korygującego. W odniesieniu do płatników, którym urząd statystyczny nie wydał przed upływem terminu opłacania składek zaświadczenia o wpisie do rejestru REGON zawierającego informację o rodzaju działalności, ustawodawca przewidział przy tym zaliczkowe ustalenie stopy procentowej składki według zasad wynikających z art. 28 ust. 1 i obowiązek dokonania jej korekty po uzyskaniu przez płatnika stosownego zaświadczenia. Natomiast w drugim przypadku stopa procentowa składki jest zryczałtowana i stanowi 50% najwyższej stopy procentowej ustalonej na dany rok składkowy dla wszystkich grup działalności.

Regulacja art. 34 ust. 3 ustawy dotyczy płatników niewymienionych w ust. 1, czyli tych, dla których Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ustala indywidualnej stopy procentowej składki i którzy określają ją sami, według zasad wynikających z art. 28 ust. 1 lub art. 33 ust. 1 i 2 tegoż aktu. Dla ustalenia stopy procentowej składki w przypadku tej kategorii płatników konieczne jest zatem prawidłowe określenie na podstawie art. 28 ust. 3 liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego, by stwierdzić, czy ma zastosowanie zryczałtowana stopa procentowa, o jakiej mowa w ust. 1 tego artykułu lub przyjęcie właściwej grupy działalności, jeśli w grę wchodzi stopa procentowa składki zróżnicowana zgodnie z art. 33 ust. 1 według tego właśnie kryterium. Odpowiednie zastosowanie normy art. 34 ust. 1 ustawy do sytuacji opisanych przepisem ust. 3 polega więc na wymierzeniu przewidzianej w jej dyspozycji

sankcji w postaci podwyższenia o 50% stopy procentowej składki podmiotom nieobjętym hipotezą tej normy, należącym do innych grup płatników, wobec których przepisy ustawy przewidują odmienne zasady ustalania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Odmienność zasad ustalania stopy procentowej składki dla poszczególnych kategorii płatników sprawia zaś, że o ile w art. 34 ust. 1 ustawy mowa jest o nieprzekazaniu danych lub przekazaniu nieprawdziwych danych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż to ten organ ustala dla płatników wymienionych w art. 28 ust. 2 ustawy stopę procentową składki i czyni to według reguł sprecyzowanych w tym przepisie oraz w oparciu o informacje wymienione w art. 31 ustawy, o tyle art. 34 ust. 3 stanowi o nieprawidłowym ustalaniu przez płatnika liczby ubezpieczonych lub grupy działalności, albowiem w przypadku płatników wymienionych w art. 28 ust. 1 oraz art. 33 ust. 1 i 2 ustawy oni sami określają stopę procentową składki na podstawie tych właśnie danych. Wspomniana sankcja nie znajduje jednak zastosowania w każdej sytuacji zaniżenia stopy procentowej składki, ale tylko wówczas, gdy nieprawidłowe jej ustalenie jest konsekwencją zachowań płatnika opisanych hipotezą normy art. 34 ust. 1 lub ust. 3 ustawy.

Sąd Apelacyjny formułując zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia objął nim wszystkie kategorie płatników wymienione art. 34 ust. 3 w związku z ust. 1 ustawy. Tymczasem przedmiot sporu i przyszłego rozstrzygnięcia sądowego, określony treścią wniosku Małgorzaty O. o pisemną wykładnię przepisów prawa i stanem faktycznym sprawy, ogranicza się do kwestii możliwości wymierzenia sankcji z art. 34 ust. 1 ustawy w razie zastosowania nieprawidłowej stopy procentowej składki przez płatnika zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych. Tylko więc w tych granicach możliwe byłoby w świetle art. 390 § 1 k.p.c. udzielenie odpowiedzi na zadane pytania. W tym zaś zakresie Sąd Najwyższy nie podziela wątpliwości na tle interpretacji przepisów powołanych w zagadnieniu prawnym.

Rację ma Sąd drugiej instancji zauważając, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych, zwłaszcza zaś przepisy kreujące sankcje dla płatników składek, powinny być interpretowane ściśle. Literalna wykładnia tychże przepisów prowadzi zaś do wniosku, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zastosować sankcję określoną w art. 34 ust. 1 w związku z art. 34 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wobec płatników zgłaszających do

ubezpieczenia wypadkowego nie więcej niż 9 ubezpieczonych tylko wówczas, gdy nieprawidłowo ustalili oni tę liczbę ubezpieczonych (niewłaściwie zastosowali art. 28 ust. 3 ustawy), a rezultatem tej nieprawidłowości było zniżenie stopy procentowej składki.

W przypadku tej kategorii płatników, o jakich mowa w art. 28 ust. 1 ustawy, jedynie liczba osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego ma znaczenie dla ustalenia stopy procentowej składki, gdyż decyduje ona o zastosowaniu zryczałtowanej stopy procentowej, właściwej dla wszystkich płatników niezależnie od grupy działalności, do której należą. Zniżenie stopy procentowej składki nie może więc być efektem nieprawidłowego ustalenia grupy działalności, skoro w myśl art. 29 ustawy płatnicy należący do tej kategorii nie są zobowiązani do jej określania i nie rzutuje ona w żaden sposób na wysokość tejże stopy procentowej. Pomędzy nieprawidłowym ustaleniem liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia społecznego a zniżeniem stopy procentowej składki musi zachodzić związek przyczynowo - skutkowy. Ustawa wiąże bowiem sankcję z ust. 1 powołanego artykułu tylko z tak oznaczoną przyczyną zniżenia składki na przedmiotowe ubezpieczenie, a nie z każdym przypadkiem jej niewłaściwego obliczenia. Przekazywanie przez płatnika do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki w wysokości niższej od wymaganej, jeśli wynika ono z innych powodów (np. matematycznej pomyłki w wyliczeniu kwoty składki, wadliwego „przeimportowania” danych do programu komputerowego) nie wyczerpuje hipotezy normy art. 34 ust. 3 w związku z ust. 1 i nie implikuje skutku objętego jej dyspozycją.

Zasygnalizowane przez Sąd Apelacyjny wątpliwości dotyczące interpretacji przepisów art. 34 ust. 3 w związku z ust. 1 ustawy, w granicach zakreślonych przedmiotem sprawy i jej stanem faktycznym, nie mają kwalifikowanego charakteru, a ich wyjaśnienie mieści się w ramach zwykłej wykładni prawa.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy postanowił odmówić rozstrzygnięcia zagadnienia przedstawionego niezgodnie z wymaganiami art. 390 § 1 k.p.c.

=====